

Utdanningsplan for spesialiteten fordøyelsessykdommer ved Sørlandet sykehus HF

Om utdanningsvirksomheten

Sørlandet sykehus HF (SSHF) er Agders største kompetansebedrift med over 7000 ansatte fordelt på ulike lokasjoner, hvorav rundt 280 er Leger i spesialisering (LIS) 2/3. SSHF er områdesykehus for Agder med en befolkning på over 311 000 innbyggere, og har behandlingstilbud innen fysisk og psykisk helse og avhengighetsbehandling. De somatiske sykehusene ligger i Arendal, Kristiansand og Flekkefjord, og psykiatriske sykehusavdelinger er lokalisert i Arendal og Kristiansand. I tillegg har vi distriktpsikiatriske enheter og barne- og ungdomspsykiatriske enheter i Kristiansand, Lindesnes, Kvinesdal, Farsund, Flekkefjord, Arendal, Lillesand, Grimstad og Tvedestrand. Per 2026 tilbyr vi LIS-utdanning innenfor 34 ulike spesialiteter.

Om avdelingen/seksjonen i SSHF

SSHF har en bred klinisk aktivitet innenfor gastroenterologi. Ved alle tre sykehusene utføres endoskopiske prosedyrer, inkludert gastroskopi og koloskopi, samt ultralyd abdomen, ascitestapping og leverbiopsi. Ved SSA og SSK gjøres dessuten endoskopisk ultralyd, pH-manometri, stenting av strikturer og ERCP. For LIS2/3 er det dubleret døgnvakt ved både sykehuset i Arendal og Kristiansand. Ved SSF er det én LIS 2/3 sammen med en LIS1 i vakt. Spesialister i gastroenterologi går både generelle indremedisinske vakter og deltar i frivillig endoskopisk beredskapsvakt.

SSA: 4 faste overleger/spesialister, og 1-2 LIS til enhver tid

SSK: 6 faste overleger/spesialister, og 2-3 LIS til enhver tid

SSF: 1 fast overlege/spesialist, 1 LIS til enhver tid

Læringsarenaer i spesialiteten

Gastromedisinsk seksjon er organisert under medisinsk avdeling ved de tre sykehusene i Arendal, Kristiansand og Flekkefjord.

Om utdanningsløpet/-ene

Deler av utdannelsen kan foregå på andre helseforetak, men denne utdanningsplanen viser hele forløpet i fordøyelsessykdommer på SSHF.

SSHF kan tilby komplett generell indremedisinsk rotasjon som ledd i utdanningsløp til spesialiteten i fordøyelsessykdommer, samt nødvendig tjeneste både ved gastromedisinsk sengepost og gastrolab. Ved SSA og SSK dekkes de fleste læringsmål til spesialiteten. Læringsmål 20, 65 og 66 forventes imidlertid dekket ved tjeneste ved universitetssykehus. LIS som tar utdanning i fordøyelsessykdommer ved SSF vil få tilbud om å ha 12 mnd. tjeneste ved SSA eller SSK for å dekke alle læringsmål som kan oppnås innen SSHF,

eksempelvis kapselendoskopi, endoskopisk stentbehandling, ERCP, EUS og pH/manometri. SSHF har et godt samarbeid for rotasjon både internt mellom sykehusene i Agder og ved OUS. Alle LIS i fordøyelsessykdommer er anbefalt 6-12 måneders tjeneste ved universitetssykehus. Ved opplæring i prosedyrer legges det planer for den enkelte LIS som får stå sammen med erfaren kollega til en oppnår nødvendig kompetanse til å arbeide selvstendig. Det er også utstrakt bruk av overleger til supervisjon ved sengepostene. Det er etablert halvårlig evalueringskollegium for alle LIS i spesialiteten.

Tid av utdanning	Lærested	LIS-løp	Avd/læringssted	Læringsmåte
0-1 år	SSHF	LIS1	Med/kir avd	Klinisk arbeid med supervisjon og veiledning
1-1,5 år	Legekontor	LIS1	Allmennpraksis	Klinisk arbeid med supervisjon og veiledning
1,5-3,5 år	SSA/SSK/SSF	LIS2	Medisinsk avdeling	Klinisk arbeid med supervisjon og veiledning
3,5-5,5-6 år	SSA/SSK/SSF*	LIS3	Gastromedisinsk seksjon	Klinisk arbeid med supervisjon og veiledning, inkl. prosedyretrening
6-7 år	OUS	LIS3	Gastromedisinsk avdeling	Klinisk arbeid med supervisjon og veiledning, inkl. fylle gjenværende læringsmål

*LIS fra SSF roterer 12 mnd. til SSA eller SSK i denne perioden

Introduksjon av nye LIS

Nye LIS får en opplæringsperiode der en går i generell medisinsk vakt sammen med erfaren kollega i flere måneder. Alle LIS i generell indremedisin som trenger eller ønsker tjeneste ved gastromedisin, får tilbud om dette.

Teoriundervisning

SSHF oppfyller krav til nødvendig antall timer med internundervisning. Undervisningen organiseres slik at alle legene i avdelingen deltar og det er daglig satt av en halv time til undervisning utenom ferie-/høytidsuker. Undervisningsplanen knytter undervisningen opp mot de enkelte læringsmålene. Det tilrettelegges for at LIS skal kunne dra på kurs.

Det er krav om minimum 70 timer årlig internundervisning.

Det er ved SSA og SSK 30 minutter internundervisning fire dager i uken, 40 uker i året, altså 80 timer i året. Ved SSF er det 105 minutter undervisning per uke 40 uker i året, 70 timer per år. En dag i uken (fredag) er det felles, digital undervisning for gastromedisin ved SSA, SSK, SSF.

SSHF samarbeider med Telemark og Vestfold om et årlig faglig møte, «Skagerak gastroforum», over to dager.

Simulering og ferdighetstrening

SSHF har samarbeid med OUS og Endoskopiskolen og et flertall av overlegene har deltatt på Endoskopiskolens koloskopiinstruktørkurs.

Akademisk kompetanse og forskningsaktivitet

Forskningsseksjonen ved SSHF er organisert under Fagavdelingen. Seksjonen legger til rett for forskere, særlig med tanke på doktorgradsløp, godkjenne forskningsprosjekter og påse at regler for god forskningsetikk følges.

Ved SSHF er det flere PhD-kandidater og de gastromedisinske seksjonene inkluderer pasienter til både nasjonale og internasjonale studier.

Felles kompetansemål (FKM)

Felles kompetansemål er en integrert del av LIS-utdanningen ved SSHF. En del av læringsmålene vil i stor grad dekkes gjennom klinisk praksis, veiledning, internundervisning og gruppeveiledning i de enkelte avdelinger.

I tillegg er det utarbeidet læringsaktiviteter som skal bidra til at LIS oppnår nødvendig kompetanse i FKM. Anbefalte læringsaktiviteter er utarbeidet av FKM arbeidsgruppe SSHF. Læringsaktivitetene inkluderer kurs i 4 gode vaner, kurs i veiledning, supervisjon og kompetansevurdering, halvdagskurs i forskningsforståelse, kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet og en kurspakke i forbedringsarbeid. I tillegg til podcast, enkelte e-læringskurs og lenker til selvstudium. Disse er utarbeidet lokalt, regionalt eller nasjonalt.

I tillegg til foretakets egen kursportefølje er kurset Administrasjon og ledelse et anbefalt kurs for LIS, og arrangeres i alle fire helseregioner, minimum to ganger per år i hver region. [Her](#) kan man finne langtidsplaner over kurs. Legeforeningens nettkurs i sakkyndig arbeid er også et nasjonalt anbefalt kurs.

Organisering av veiledning, supervisjon og kompetansevurdering

Veiledning

LIS skal få tildelt veileder ved oppstart i sin stilling ved SSHF. Det skal legges til rette for at første veiledningssamtale finner sted innen de første 3 ukene. Det skal videre settes av 1 veiledningstime i arbeidsplanen per måned.

Minst hver 6. måned skal det gjennomføres en progresjonssamtale med oppdatering av LIS-ens individuelle utdanningsplan.

SSHF har utarbeidet en egen kompetanseplan for veiledere som inneholder informasjon knyttet til spesialistforskriften, nasjonal veileder og retningslinjer. Det er også utarbeidet en egen lokal funksjonsbeskrivelse for veilederrollen.

Veileder for LIS 2/3 skal være godkjent spesialist i en av spesialitetene med felles faglig plattform for utdanningens andre del eller i den aktuelle spesialiteten for utdanningens tredje del. Veiledere skal ha gjennomgått veiledningskurs som arrangeres lokalt.

Det skal skrives referat fra veiledningssamtalene i Kompetanseportalen.

Supervisjon

Alle LIS får supervisjon av spesialistene som er tilknyttet de gastromedisinske seksjonene ved de tre sykehusene, både ved tjeneste på sengepost og ved gastrolab, samt i forbindelse med vaktarbeid. LIS som ønsker det, kan som ledd i sin utdanning være med på utrykningene til endoskopisk beredskapsvakt.

Kompetansevurdering

LIS skal vurderes systematisk gjennom hele utdanningsløpet.

Kompetanseportalen brukes for å dokumentere læringsaktiviteter og oppnådde læringsmål.

Det vil være angitt på hver læringsaktivitet om LIS skal sende læringsaktiviteten til godkjenning hos veileder, en supervisor, et evalueringskollegium eller om det kun er egenregistrering av gjennomført læringsaktivitet. Når læringsaktiviteter er gjennomført og LIS, i samarbeid med sin veileder, anser læringsmålet som oppnådd, sendes dette til avdelingsleder for endelig godkjenning. Godkjenning av læringsmål kan også gjøres med støtte i avdelingens evalueringskollegium. Noen avdelingsledere har delegert godkjenningen av læringsmål til annen person.

SSHF har utarbeidet en egen mal for evalueringskollegium. Malen er bygget på

Helsedirektoratets veileder i vurdering av kompetanse hos leger i spesialisering og baserer seg spesielt på vurderingsverktøyene Mini-CEX og NOTSS.

Individuell utdanningsplan (IUP)

For å sikre at LIS har progresjon i utdanningen skal LIS i samarbeid med veileder opprette en individuell utdanningsplan (IUP). Leder er ansvarlig for at dette gjøres innen 3 uker etter tiltredelse, og planen skal oppdateres hvert halvår. Dette gjelder både ved fast og midlertidig ansettelse.

Det er utformet en egen kompetanseplan «SSHF – dokumentasjon individuell utdanningsplan LIS» i Kompetanseportalen. Her skal LIS laste opp IUP hvert halvår. Tidligere planer vil da også ligge tilgjengelig.

IUP skal inneholde oppdatert informasjon om overordnet utdanningsløp, læringsmål, kurs, internundervisning og fremdriftsplan for kommende halvår. Planen kan ligge til grunn for veiledningssamtaler og til bruk i vurderingskollegium. Den vil også gi viktig informasjon til leder for planlegging av rotasjoner innad i foretaket og gjennomstrømningsstilling til andre samarbeidende foretak.

Faglige rammer og kvalitet

Faglig fordypning prioriteres i avdelingene. LIS står fritt til å selv bestemme hvordan man organiserer disse dagene, men oppfordres til aktiv deltagelse bl.a på prosedyrer. Man prioriterer også deltagelse på faglige møter når muligheten byr seg.

Spesialister oppfordres til å delta på årlige nasjonale møter. I tillegg legges det til rette for deltagelse på internasjonale kongresser.

Utdanningsutvalg og utdanningsansvarlig overlege

Utdanningsutvalget består av minst en overlege og minst en LIS ved medisinsk avdeling. Gastromedisinske overlege Håvard Wiig (SSK), Åsmund Landsverk Tveit (SSA) og Jens Pallenschat (SSF) er utdanningsansvarlige overleger ved de respektive gastromedisinske seksjoner på Sørlandet.

Det er utarbeidet en egen funksjonsbeskrivelse for Utdanningsansvarlig overlege (UAO) i foretaket, i tillegg til at UAO har egen kompetanseplan som skal fungere som en ressursbank for lett tilgang på relevant og viktig informasjon om LIS-utdanningen.

Tillitsvalgte

Det er tillitsvalgte LIS tilknyttet alle avdelinger ved alle sykehusene som skal ivareta den enkelte LIS sine interesser.

Kontakt

For spørsmål om spesialistutdanningen i fordøyelsessykdommer ved SSHF ta kontakt med: Åsmund Landsverk Tveit (SSA)

Håvard Wiig (SSK)

Jens Pallenschat (SSF).

Evaluering og revisjon av utdanningsplanen

21.05.26